

**НИЙСЛЭЛЭЭС БИЗНЕС ЭРХЛЭГЧИД БОЛОН ААНБ-Д ҮЗҮҮЛЖ БУЙ
БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААТАЙ ХОЛБООТОЙ
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БИЗНЕСИЙН ПРОЦЕССИЙН
ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН ШИНЖИЛГЭЭ
(as-is analysis)**

БОЛОВСРУУЛСАН: СИСТЕМ АРТ ВЕНЧУРС ХХК

УЛААНБААТАР

2022 ОНЫ 4-Р САР

1. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	5
1.1 ГАРАХ ҮР ДҮН	7
1.2 СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	7
2. АРГА ЗҮЙ	10
2.1 ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН СУДАЛГАА	11
2.1.1 Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгаа	11
2.1.2 Барилгын компаниудтай хийсэн ярилцлага	12
3. АШИГЛАСАН ӨГӨГДӨЛ	14
3.1 ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН.....	14
3.1.1 Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгааны үр дүн	14
3.1.2 Барилгын компаниудтай хийсэн ярилцлагагын үр дүн	14
4. ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН ШИНЖИЛГЭЭ	28
5. ДҮГНЭЛТ	50

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

ЗУРАГ 1. БАРИЛГЫН АЖИЛ ЭХЛЭХЭЭС ДУУСАХ ХҮРТЭЛ ЗААВАЛ АВАХ ШААРДЛАГАТАЙ ЗӨВШӨӨРЛҮҮДИЙН ПРОЦЕССЫН ЗУРАГЛАЛ	29
ЗУРАГ 2. ЕРӨНХИЙ ПРОЦЕССЫН ЗУРАГЛАЛ (БАЙГУУЛЛАГААР АНГИЛАН ЗУРСАН)	37
ЗУРАГ 3. БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААТАЙ ХОЛБООТОЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ПРОЦЕССЫН ЗУРАГЛАЛ	38

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Дүн шинжилгээний ерөнхий мэдээлэл	7
Хүснэгт 2. 1-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл	7
Хүснэгт 3. 2-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл	8
Хүснэгт 4. 3-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл	8
Хүснэгт 5. Байгууллага тус бүрээр зарцуулагдах хоногууд.....	15
Хүснэгт 6. Барилга барихтай холбоотой үзүүлдэг нийт үйлчилгээний тоо	16
Хүснэгт 7. Барилга барихтай холбоотой бүх хүсэлтийн жагсаалтууд (байгууллагаар ялгасан) .	17
Хүснэгт 8. Баримт бичгийн тоон мэдээллэл.....	26
Хүснэгт 9. Заавал авах үйлчилгээнээс гарах баримт бичгийн төрлүүд болон тоон мэдээлэл	27
Хүснэгт 10. Ерөнхий процессын тодорхойлолт	30
Хүснэгт 11. Барилгын ажил эхлэхээс дуусах хүртэл заавал авах шаардлагатай зөвшөөрлүүдийн жагсаалт.....	35
Хүснэгт 12. Ерөнхий процессын зураглал 2-н процессын тодорхойлолт	39
Хүснэгт 13. Барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүдийн жагсаалт	44
Хүснэгт 14. Хүсэлт авч буй байгууллагуудын ашиглаж буй системийн жагсаалт	47

1. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ¹

Засгийн газрын 2021 оны 247 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Цахим засаглалд шилжих, хүнд суртал, авилгагүй төрийн үйлчилгээг бүрдүүлэх үндэсний хороо”-ноос өгсөн үүрэг чиглэл болон Нийслэлээс батлагдсан “Авлига, хүнд суртлыг таслан зогсоох арга хэмжээ авах, авилгаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө”-нд тусгагдсаны дагуу “Нэг тархи нэгдсэн систем” төслийг 2021-2024 онд хэрэгжүүлэхээр боловсруулсан, нийслэлийн хэмжээнд худалдаа, үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөл олгох үйлчилгээнүүдийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлэх, эрх зүйн зохицуулалтаар үйлчилгээний шат дамжлага, бүрдэл материалыг багасган, үйлчилгээний процессыг хялбаршуулж, хүндрэл чирэгдэлгүй болгох “Онлайн бизнес төв” дэд төслийн хүрээнд “Үйлчилгээ эрхлэх бүртгэл”-ийн системийг 2022 оны 01 дүгээр сарын 03-ны өдрөөс хэрэглээнд Нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлаг Цахим хөгжил, мэдээллийн технологийн газар нэвтрүүлсэн.

Цаашид Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудаас бизнес эрхлэгч иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлж буй үйлчилгээнүүдийг бүрэн цахимжуулах ажлын хүрээнд барилга байгууламжийн чиглэлээр төрийн үйлчилгээ авахад тулгамдаж буй асуудлууд, үйлчилгээний хэрэгцээ шаардлага, одоогийн хууль эрх зүйн орчин, үйл ажиллагааны процесст шинжилгээ хийж, бизнес процессын дахин загварчлалыг гаргах ажлын зөвлөх үйлчилгээний хүрээнд энэхүү тайлан боловсруулагдан гарав.

Энэхүү зөвлөх үйлчилгээний ажлын зорилго нь Нийслэлийн нутгийн захиргааны байгууллагуудаас бизнес эрхлэгч иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлж буй үйлчилгээнүүдийг бүрэн цахимжуулах ажлын хүрээнд барилга байгууламжийн чиглэлээр төрийн үйлчилгээ авахад тулгамдаж буй асуудлууд, үйлчилгээний хэрэгцээ шаардлага,

---

¹ 2022.02.28-ны Цахим хөгжил, мэдээлэл технологийн газраас ирүүлсэн 01/89 тоот албан тоотын хавсралтаар ирсэн Ажлын даагавар

одоогийн хууль эрх зүйн орчин, үйл ажиллагааны процесст шинжилгээ хийж, бизнес процессын дахин загварчлалын шийдэл боловсруулагдана.

Энэхүү тайлангийн зорилго нь зөвлөх үйлчилгээний хүрээнд хийгдэх 1-р болон 2-р ажлын зорилтуудын хүрээнд хийгдсэн ажлууд болон судалгаа шинжилгээ хийгдсэн болно.

Ажлын нэр:	“ОНЛАЙН БИЗНЕС ТӨВ” Нийслэлээс бизнес эрхлэгчид болон ААНБ-д үзүүлж буй барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээний бизнесийн процессийн өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ
Захиалагч:	Цахим хөгжил, мэдээлэл технологийн газар
Хугацаа:	2022.02.28 – 2022.04
Ажлын цар хүрээ:	Иргэн, аж ахуйн нэгжийн цахим үйлчилгээний “Онлайн бизнес төв” төслийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх ажлын даалгаварт заасан дүн шинжилгээ хийгдэнэ.

1.1 Гарах үр дүн

Уг зөвлөх үйлчилгээнээс гараг үр дүн нь бизнес процессын шинжилгээний арга зүй ашиглан судалгаа авч, холбогдох хууль, тогтоомж болон дүрэм, журмууд судалж, өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ хийж өнөөгийн нөхцөл байдлыг тодорхойлон түүний үүсээд буй үндсэн шалтгааныг тодорхойлох юм.

1.2 Судалгааны зохион байгуулалт

Энэхүү судалгааны ажлыг зохион байгуулалтын хувьд дараах үндсэн 3 үе шатын дагуу хийж гүйцэтгэсэн.

1-р үе шат: судалгааны ажлын даалгавар, цар хүрээг зөв тогтоож, судлах асуудлыг нарийвчлан ойлгох үүднээс дараах уулзалтад оролцож мэдээлэл солилцсон. Үүнд:

Хүснэгт 2. 1-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл

ОГНОО	1-р үе шат
2022.03	Барилгын салбарын ХХК төлөөлөл уулзалтаар ажлын цар хүрээ болон ажлын төлөвлөгөөг хэлэлцсэн.
2022.03	Бизнес процесс дахин загварчлалын үндсэн баг бүрдүүлэх, ажил үүргийн хувиарлалт хийсэн.
2022.03	Судалгааны загвар, арга зүй боловсруулсан.

2-р үе шат: Мэдээлэл цуглуулж түүнийгээ боловсруулан бизнес процессын шинжилгээ хийх.

Хүснэгт 3. 2-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл

ОГНОО	2-р үе шат
2022.03.01-07	Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгаа
2022.03.03-04	Барилгын салбарын зөвлөхүүдтэй ярилцлага хийх
2022.03.05-08	Процессын зураглал, процессын тодорхойлолтыг гаргасан.
2022.03.09	AS-IS тайлангын ажлын явцын талаар захиалагч талд танилцуулга хийсэн.

3-р үе шат: Судалгааны ажлын тайлан бэлтгэж, танилцуулах.

Хүснэгт 4. 3-р үе шатанд юу хийгдсэн талаарх мэдээлэл

ОГНОО	3-р үе шат
2022.03.09	Судалгааны ажлын үр дүнг захиалагч талд танилцуулж, санал зөвлөмжийг хүлээн авсан.
2022.03.15	Хот байгуулалт хөгжлийн газартай очиж уулзаж санал зөвлөмжийг хүлээн авсан.
2022.03.09-18	Хэлэлцүүлэгт оролцсон талуудын саналыг эцсийн байдлаар тайланд тусган засварласан.
2022.03.24	Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт зохицуулалтын газар- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.28	Мэргэжлийн хяналтын газар- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.28	Ус сувгийн удирдах газар- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.30	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.30	Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.31	Архивын ерөнхий газар- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.03.31	Хотын стандарт хяналтын газар- Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл

2022.03.31	Хот байгуулалт хөгжлийн газар Процесс сайжруулалт, Холбогдох хууль дүрэм журам бататгах, ТО-ВЕ загвар шийдэл
2022.04.09	As-Is тайланг эцсийн байдлаар захиалагч талд илгээсэн.

2. АРГА ЗҮЙ

Өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ хийхэд бизнес процессын заргварчлалын арга зүй ашиглана. Загварчлал гаргахад шаардлагатай мэдээллийг хууль эрх зүй, баримт бичгийн шинжилгээ болон ярилцлага хийнэ.

ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН ШИНЖИЛГЭЭ

Өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ нь байгууллагын дарагийн хөгжлийн үе руу орох бизнес процессын дахин загварчлал хийхэд эхлэлийн цэг буюу өнөөдөр тухайн байгууллага хаана, ямар төлөвтэй байна вэ гэдгийг тодорхойлдог шаардлагатай үе шат юм. Тус үе шатад үйл ажиллагааны одоогийн процессыг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийн үнэлнэ.

Өнөөдөр тухайн байгууллага хаана, ямар үйлдэл хийж байгаа буюу өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээний үр дүнгүй, суурь мэдээлэлгүйгээр процессыг удирдах, сайжруулах, дахин загварчлахад алдаа дутагдал ихээр гарах өндөр эрсдэл байдаг. Одоогийн төлөв байдлын тайланг гаргаснаар байгууллагад дараах зүйлсийг сайжруулах боломжууд үүснэ. Үүнд:

- Үйл ажиллагааг стратегитэй уялдуулах
- Процессын уялдаа холбоог сайжруулах
- Үйл ажиллагааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх
- Байгууллагын хэмжээнд хяналт нэмэгдүүлэх
- Байнгын сайжруулалтын тогтолцоог бүрдүүлэх
- Өрсөлдөөний давуу талыг олж авах

Өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээний үе шат нь судалгаа, баримт бичгийн судалгаа, дүн шинжилгээ хийх гэсэн гурван үндсэн дэд үе шатаас бүрдэнэ.

1. Судалгааны үе шат

Бизнесийн өнөөгийн нөхцөл байдалд бүрэн дүн шинжилгээ хийхийн тулд байгууллагын үндсэн үйлчилгээ, үйл ажиллагааны тойм мэдээллийг цуглуулан авах шаардлагатай байдаг. Процесс бүрийн эхлэх, дуусахыг тэмдэглэж, эдгээр процессын оролцогч талуудыг тодорхойлох хэрэгтэй. Бүрэн, үнэн зөв тайлан гаргахын тулд оролцогч тал бүртэй холбогдон мэдээлэл авах хэрэгтэй. Шаардлагатай мэдээллийг цуглуулах цөөн хэдэн арга зам байдаг. Үүнд:

- Бүлгийн ярилцлага

Процессыг тоймлох, өмнө нь олж мэдсэн зүйлээ процессод оролцогчидтой баталгаажуулах зорилгоор холбогдох оролцогч талуудын бүлгийн уулзалт хийнэ. Үүний зорилго нь процессыг хамтдаа баталгаажуулах, баримтжуулах зорилготой.

2. Баримт бичиг

Процессын талаар олон эх үүсвэрүүдээс мэдээллийг цуглуулсны дараа процессын загвар дээр баримтжуулалт хийнэ. Бизнес процессын загвар, тэмдэглэгээг (BPMN 2.0 ашиглана) одоогийн төлөв байдлын загварыг зурахад ашигладаг. BPMN 2.0 нь процессын баримтжуулалтыг боловсронгуй болгож, бүх оролцогч талуудад ойлгомжтой болгох зорилгоор боловсруулсан стандарт процессын загварчалын арга зүй юм.

3. Дүн шинжилгээ

Ирээдүйн төлөв байдлын загварыг гаргахаас өмнө одоогийн нөхцөл байдлыг сайтар судлах хэрэгтэй. Өнөөгийн процессдоо дүн шинжилгээ хийснээр процессын загварыг илүү сайн гаргах боломжтой болдог.

2.1 Өнөөгийн нөхцөл байдлын судалгаа

2.1.1 Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгаа

Барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүдийн талаар Монгол улсад өнөөгийн байдлаар дагаж мөрдөж байгаа хууль, дүрэм, журам, эрх зүйн баримт бичгүүдийг Монгол улсын эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн мэдээллийн систем болох <https://www.legalinfo.mn/>-с судалсан. Мөн холбогдох байгууллагуудын вэб сайтуудаас Барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүдэд хүсэлт гаргахад шаардлагатай бичиг баримтын судалгааг хийсэн.

- Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК-н веб сайт <https://tn.dulaan.mn>,
- Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК- сайт <https://new.tog.mn/>,
- Хот байгуулалт хөгжлийн газрын веб сайт <https://home.uda.ub.gov.mn/>,
- Төрийн үйлчилгээний цахим платформ <https://e-mongolia.mn>
- Ус сувгийн удирдах газар <https://www.usug.ub.gov.mn/>
- Барилга хот байгуулалтын яам <https://mcud.gov.mn/>
- Архивын ерөнхий газар <http://www.archives.gov.mn/en> вэб сайтуудыг ашиглан судалгааг хийсэн болно.

Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгааг хавсралт 1 эксел файлаас дэлгэрүүлж харна уу.

2.1.2 Барилгын компаниудтай хийсэн ярилцлага

Барилгын салбарт олон жил ажилласан, өндөр туршлагатай мэргэшсэн экспертүүдийг оролцуулсан ярилцлага 2022.03.03-04-ны өдөр зохион байгуулсан.

Эндээс дараах үндсэн ангиллаар өгөгдлүүдийг цуглуулсан. Үүнд:

- Барилга барихад ямар дарааллаар хэрхэн явагддаг
- Барилга барихад хэдэн зөвшөөрөл, албан бичиг, гэрээ зэргийг авдаг
- Хэдэн байгууллагуудаас үйлчилгээ авдаг
- Хэдэн хоногт зөвшөөрөл, үйлчилгээнүүдийг авдаг
- Ямар үйлчилгээ авахад хамгийн хүндрэлтэй байсан
- Нэг зөвшөөрөл авахад хэдэн баримт бичиг бүрдүүлдэг талаар
- Үйлчилгээ авахад ямар хүндрэл бэрхшээл гардаг талаар мэдээлэл авсан.

Энэхүү ярилцлагаар барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээний өнөөгийн нөхцөл байдал, бизнес процесс хэрхэн ямар дарааллаар явагддаг, түүнд гарч байгаа хүндрэл бэрхшээлүүдийн талаар дэлгэрэнгүй хэлэлцсэн болно. Ялангуяа, одоогоор иргэд, ААН барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүд авахын тулд ямар бичиг баримт бүрдүүлдэг, хаана хүсэлтээ өгч, хэд хоногт зөвшөөрсөн албан бичиг хүлээж авдаг талаар дэлгэрүүлж, тэдгээрийн тус бүрийн хувьд бизнес процессыг дүгнэх, ижил төстэй тал, ялгаатай тал, уялдаа холбоо, хүндрэл бэрхшээл, цаашид үйл ажиллагааг хэрхэн сайжруулж болох санаанууд зэргийн талаар дэлгэрэнгүй ярилцсан болно.

3. АШИГЛАСАН ӨГӨГДӨЛ

Дээр дурдсан арга зүйгээр шаардлагатай өгөгдлүүдийг цуглуулж, өнөөгийн нөхцөл байдлын судалгааг гүйцэтгэсэн. Эдгээрийг доор нэг бүрчлэн харуулав.

3.1 Өнөөгийн нөхцөл байдлын судалгааны үр дүн

3.1.1 Хууль эрх зүй, баримт бичгийн судалгааны үр дүн

- Холбогдох хууль, дүрэм, журам, захирамж, актуудын заалтуудаас:
  - Хүсэлтүүд
  - Гарах процессын бүтээгдэхүүн- бичиг баримтууд, зөвшөөрлүүд
  - Хэд хоногт гарах
  - Хүсэлт гаргагч
  - Хүсэлт хүлээн авагч
  - Шаардагдах баримт бичиг
  - Шаардагдах баримт бичиг хуулинд заагдсан эсэх
  - Эрх зүйн үндэслэл- холбогдох хууль, дүрэм, журам, тогтоолын заалтууд

3.1.2 Барилгын компаниудтай хийсэн ярилцлагагын үр дүн

- Барилга барих үе шат
- Хүсэлтүүд
- Гарах процессын бүтээгдэхүүн- бичиг баримтууд, зөвшөөрлүүд
- Хэд хоногт гарах
- Хүсэлт гаргагч
- Хүсэлт хүлээн авагч
- Шаардагдах баримт бичиг
- Шаардагдах баримт бичиг хуулинд заагдсан эсэх
- Эрх зүйн үндэслэл- холбогдох хууль, дүрэм, журам, тогтоолын заалтууд
- Процесс хэрхэн явагддаг талаар дэлгэрүүлж ярилцсан болно.

Доорх хүснэгтэд тухайн үйлчилгээ авч буй байгууллагад барилга барихад заавал авах үйлчилгээ нь нийтдээ тус бүр хэдэн хоног зарцуулж байгааг байгууллага тус бүрээр доорх хүснэгтэнд харуулав.

Хүснэгт 5. Байгууллага тус бүрээр зарцуулагдах хоногууд

№	Холбогдох байгууллага	Хамгийн багадаа /хоног/	Хамгийн ихдээ хоног
1	Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	33	38
2	Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	14	30
3	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК		
4	Ус сувгийн удирдах газар		
5	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨК		
6	Онцгой байдлын газар	5	5
7	Мэргэжлийн хяналтын газар	10	10
8	Хотын стандарт, хяналтын газар	15	15
9	Барилгын хөгжлийн төв	10	10
10	Архивын Ерөнхий газар	7	14
Нийт		94	122

Барилга барьж эхлэхээс дуусах хүртэл авах зөвшөөрлүүдээ давхардуулж өгөх болон нэг нэгнээсээ хамаарахгүй зэрэг өгч болох хүсэлтэнд шаардагдах хугацаа хамгийн багадаа 94 хоног байна. Харин үүнийг мэдэхгүй нэг нэгээр нь хүсэлтээ өгч байгаа иргэн, ААН тухайн хүсэлтүүдийг авахад хамгийн ихдээ 122 хоног зарцуулж байна.

Байгууллага тус бүрийн барилга барихтай холбоотой үзүүлдэг нийт хэдэн үйлчилгээ байгааг доорхи хүснэгтэнд харуулав.

Хүснэгт 6. Барилга барихтай холбоотой үзүүлдэг нийт үйлчилгээний тоо

№	Холбогдох байгууллага	Үзүүлж буй үйлчилгээний тоо /Заавал/	Үзүүлж буй үйлчилгээний тоо /Шаардлагатай тохиолдолд/
1	Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	9	20
2	Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	3	3
3	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	3	8
4	Ус сувгийн удирдах газар	2	7
5	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨК	3	1
6	Онцгой байдлын газар	1	0
7	Мэргэжлийн хяналтын газар	2	6
8	Хотын стандарт, хяналтын газар	1	0
9	Барилгын хөгжлийн төв	1	0
10	Архивын Ерөнхий газар	1	0
Нийт		26	45

Доорх хүснэгтэд барилга барихтай холбоотой бүх хүсэлтийг байгууллага тус бүрээр ялган түүнд шаардагдах хоног, үйлчилгээний хураамжийг оруулсан байна. Дэс дугаарыг байгууллага тус бүр дээр ЗААВАЛ авар хэрэгтэй хүсэлт, шаардлагатай тохиолдолд авах хэрэгтэй хүсэлтүүдээр жагсаан оруулсан бөгөөд тус бүрийг ялгахын тулд дэс дугаарыг өнгөөр ялгасан. (Ягаан – Заавал авах хэрэгтэй хүсэлтүүд, Шар – Шаардлагатай тохиолдолд авах хүсэлтүүд)

Хүснэгт 7. Барилга барихтай холбоотой бүх хүсэлтийн жагсаалтууд (байгууллагаар ялгасан)

Хүсэлт хүлээн авах байгууллага	Шаардлагатай эсэх	№	Процессын нэр	Хоног	Хүсэлтээ хэрхэн гаргадаг /цахим, уламжлалт/
Хот байгуулалт, хөгжлийн газар		1	Дахин төлөвлөлтийн байршилд барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар	Ажлын 7-10 хоног	https://e-mongolia.mn/ Уламжлалт
		2	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар		https://e-mongolia.mn/ Уламжлалт
		3	Барилгажсан хэсэгт барилга барих хүсэлт гаргах		https://e-mongolia.mn/ Уламжлалт
		4	Барилга, байгууламжийн загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ, Тохижилтын ажлын загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ	Ажлын 5 хоног	https://e-mongolia.mn/ Уламжлалт
		5	Барилга, байгууламжийн тэг тэнхлэгийн акт болон тоон мэдээллийг хот	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт

			байгуулалтын мэдээллийн санд бүртгэх үйлчилгээ		
		6	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн гэрчилгээ авах ЦАХИЛГААН, БАРИЛГА	Ажлын 10 хоног	https://e-mongolia.mn/
		7	Гүйцэтгэлийн байр зүйн зургийг хот байгуулалтын байр зүйн мэдээллийн санд бүртгэх	Ажлын 5 хоног	Уламжлалт
		8	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Шинэ барилгад /барилга барих зөвшөөрөл авсан байх/	Ажлын 5 хоног	https://e-mongolia.mn/
		9	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Зуслангийн барилгад		https://e-mongolia.mn/
	Шаардлагатай тохиолдолд авах үйлчилгээ	1	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн хугацаа сунгуулах	Ажлын 10 хоног	https://e-mongolia.mn/
		2	Барилгын ажлын зөвшөөрөлд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	Ажлын 10 хоног	https://e-mongolia.mn/
		3	Барилга байгууламжийн	Ажлын 10 хоног	Уламжлалт

			буулгах ажлын зөвшөөрөл авах		
		4	Гудамж, талбайд нэр өгөх, нэрэмжит болгох ажлыг зохион байгуулах	Ажлын 14-30 хоног	Уламжлалт
		5	Архивын лавлагаа олгох үйлчилгээ	Ажлын 1-3 хоног	https://e-mongolia.mn/
		6	Гадна тохижилтын ажлын загвар зураг батлах үйлчилгээ,	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		7	Гадна зар сурталчилгааны байгууламжийн загвар зураг батлах үйлчилгээ	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		8	Инженерийн шугам сүлжээний зурган мэдээллээр үйлчлэх	Ажлын 1 хоног	Уламжлалт
		9	Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт иргэн хуулийн этгээдийн санаачлагаар авто зогсоол төлөвлөх хүсэлт	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		10	Инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ /үерийн далан суваг, хөрсний ус/-ний трасс зөвшилцөх,	Ажлын 1-5 хоног	Уламжлалт

			зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ		
		11	Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	Ажлын 1-5 хоног	Уламжлалт
		12	Дулаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	Ажлын 1-5 хоног	Уламжлалт
		13	Цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		14	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		15	Барилга, байгууламжийн Архитектур төлөвлөлтийн даалгаврын схем зургийн эргэлтийн цэгийн солбицол өөрчлүүлэх хүсэлт	Ажлын 1-5 хоног	Уламжлалт

		16	Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний зурган мэдээлэл олгох үйлчилгээ	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		17	Нийтийн эдэлбэрийн газрыг иргэн, хуулийн этгээдийн хөрөнгөөр тохижуулах, ашиглах, хамгаалах хүсэлт	Ажлын 1-3 хоног	Уламжлалт
		18	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Дахин тодорхойлолт олгох	Ажлын 5 хоног	https://e-mongolia.mn/
		19	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Хуучин барилгад		https://e-mongolia.mn/
		20	Авто зам, замын байгууламж төлөвлөх загвар зураг батлах	Ажлын 5 хоног	Уламжлалт
Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	Заавал авах үйлчилгээ	1	Дулааны техникийн нөхцөл авах	Ажлын 14 хоног	http://tn.dulaan.mn/heat/
		2	Шугам, тоноглол, холболт хийх зөвшөөрөл олгох	Ажлын 5 хоног	http://tn.dulaan.mn/heat/
		3	Техникийн шаардлага хангасан	Ажлын 5 хоног	http://tn.dulaan.mn/heat/

			баримт бичгийн дулааны гэрээ хийх		
	Шаардлагатай тохиолдолд авах үйлчилгээ	1	Техникийн нөхцөл сунгах (дулаан)	Ажлын 14-30 хоног	http://tn.dulaan.mn/heat/
		2	Дулааны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл олгох	Хурлаар шийдэгддэг г 14 хоногт 1 удаа хуралддаг	http://tn.dulaan.mn/heat/
		3	Барилгын түр дулааны зөвшөөрөл олгох	Ажлын 1-5 хоног	http://tn.dulaan.mn/heat/
Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Заавал авах үйлчилгээ	1	УБЦТС-ын техникийн нөхцөл	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		2	Цахилгаан- Хүчдэл залгах зөвшөөрөл олгох	Ажлын 5 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		3	Хүлээлгэж өгөх /Кабель шугам, дэд станц, хэрэглэгч/	Ажлын 5 хоног	https://new.tog.mn/#/login
	Шаардлагатай тохиолдолд авах үйлчилгээ	1	Барилгын түр цахилгааны зөвшөөрөл олгох	Ажлын 1-5 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		2	Техникийн нөхцөл сунгах (цахилгаан)	Ажлын 14 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		3	Техникийн нөхцөл нэр шилжүүлэх (цахилгаан)	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login

		4	Техникийн нөхцөл нөхөн авах (цахилгаан)	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		5	Техникийн нөхцөлийн зориулалт өөрчлөх (цахилгаан)	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		6	Техникийн нөхцөлийн холболтын цэг өөрчлөх, хүчин чадал өөрчлөх, хэрэглэгчийн зэрэглэл нэмэх, техникийн нөхцөлөөс салгах хуваах (цахилгаан)	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		7	Цахилгаан дамжуулах шугам шилжүүлэн зөөх техникийн нөхцөл хүсэх	Ажлын 20 хоног	https://new.tog.mn/#/login
		8	Цахилгаан дэд станцын зураг хийлгэх		
Ус сувгийн удирдах газар	Заавал авах үйлчилгээ	1	Шинээр баригдах барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох	Ажлын 14 хоногт 1 удаа хурал хийдэг. Хурлын шийдвэрийг	Уламжлалт
		2	Гэр хорооллын шугамнаас цэвэр, бохир усны	www.usug.	Уламжлалт

			техникийн нөхцөл олгох	ub.gov.mn сайтаас хардаг	
Шаардлагатай тохиолдолд авах үйлчилгээ	1	Барилгын түр усны зөвшөөрөл олгох	Ажлын 1-5 хоног	Уламжлалт	
	2	ХҮА-Холболтын гэрээ хийх	Ажлын 5 хоног	Уламжлалт	
	3	Ундны ус, бохир усанд лабораторын шинжилгээ хийх	Ажлын 3-5 хоног	Уламжлалт	
	4	Цэвэр, бохир усны шугамын тодруулга хийх	Ажлын 15 хоног	https://e-mongolia.mn/	
	5	Техникийн нөхцөлийн цэвэр, бохир усны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл олгох	Хурлаар шийдэгддэг г 14 хоногт 1 удаа хуралддаг	https://e-mongolia.mn/	
	6	Техникийн нөхцөл сунгах (ус)	Ажлын 14 хоног	Уламжлалт	
	7	Хуучин барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох	Ажлын 14 хоногт 1 удаа хурал хийдэг. Хурлын шийдвэрийг www.usug.u b.gov.mn сайтаас хардаг	Уламжлалт	

Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨК	Заавал авах үйлчилгээ	1	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК-Техникийн нөхцөл	Ажлын 14 хоног	http://www.icn.mn/mn
		2	Төвийн Мэдээлэл холбооны сүлжээ шугамд холбогдох зөвшөөрлийг авах	Ажлын 5 хоног	http://www.icn.mn/mn
		3	Мэдээлэл холбооны сүлжээний-Холболтын гэрээ хийх	Ажлын 5 хоног	http://www.icn.mn/mn
	Шаардлагатай тохиолдолд авах үйлчилгээ	1	Техникийн нөхцөл сунгах (мэдээлэл холбооны сүлжээ)	Ажлын 5 хоног	http://www.icn.mn/mn
Онцгой байдлын газар	Заавал авах үйлчилгээ	1	Галын техникийн хяналтын дүгнэлт авах	Ажлын 5 хоног	
Нийслэлтийн мэргэжлийн хяналтын газар	Заавал авах үйлчилгээ	2	Эрүүл ахуйн хяналтын дүгнэлт авах	Ажлын 5 хоног	Уламжлалт
		3	Ашиглаж байгаа барилга байгууламжийг паспортжуулах	Ажлын 5 хоног	Уламжлалт
	Шаардлагатай тохиолдолд	1	Ундны ус, бохир усанд лабораторын шинжилгээ хийх		Уламжлалт
		2	Ачаа ачих краны зөвшөөрөл олгох		Уламжлалт

		3	Барилгын өргүүрийн зөвшөөрөл олгох		Уламжлалт
		4	Бетон зуурмагийн шахуургын төхөөрөмжийн зөвшөөрөл олгох		Уламжлалт
		5	Ашиглалтанд орсны дараа Лифт, эскалаторыг ашиглах зөвшөөрөл олгох		Уламжлалт
		6	Иргэн ААН-с барилгатай холбоотой өргөдөл гомдол хүлээн авах		Уламжлалт
Хотын стандарт, хяналтын газар	Заавал авах үйлчилгээ	1	Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулахаар хүсэлт гаргах	Ажлын 15 хоног	https://e-mongolia.mn/service/barilga-baiguulamjiig-ashiglaltad-oruulakh
Барилгын хөгжлийн төв	Заавал авах үйлчилгээ	1	Барилгын зураг төсөлд магадлал хийлгэх	Ажлын 10 хоног	Уламжлалт
Архивын Ерөнхий газар	Заавал авах үйлчилгээ	1	Архивын ерөнхий газар баримт бичиг хүлээлгэн өгөх	Ажлын 7-14 хоног	Уламжлалт

Доорх хүснэгтэд баримт бичгийн тоон мэдээллийг харуулж байна.

Хүснэгт 8. Баримт бичгийн тоон мэдээлэл

Давхардахгүй тоогоор заавал бүрдүүлэх баримт бичгийн тоо 100	Албан бичгийн дуусах хугацаа хамгийн ихдээ 1-3 жил	Давхардахгүй тоогоор бүрдүүлэх бусад баримт
--	--	---

		бичгийн тоо 111
Давхардсан тоогоор заавал бүрдүүлэх баримт бичгийн тоо 232		Давхардсан тоогоор бүрдүүлэх бусад баримт бичгийн тоо 262

Хүснэгт 9. Заавал авах үйлчилгээнээс гарах баримт бичгийн төрлүүд болон тоон мэдээлэл

Нийт гарах баримт бичгийн тоон мэдээлэл			
Албан бичиг 8	Загвар зураг 1	Дүгнэлт 5	Акт 2
Гэрээ 3	Гэрчилгээ 1	Тодорхойлолт 2	

4. ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН ШИНЖИЛГЭЭ

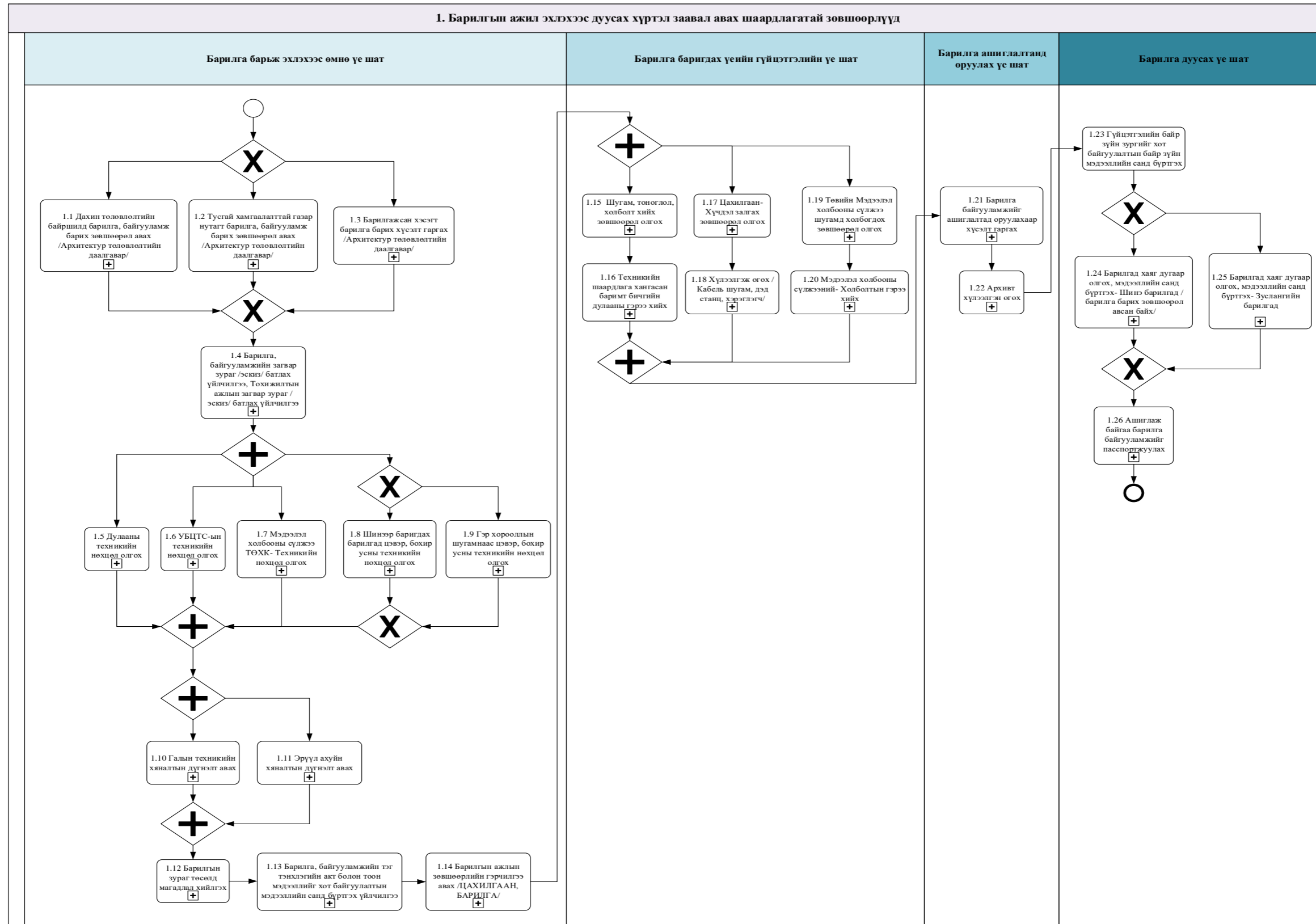
Энэ хэсэгт баримт бичгийн судалгаа, хууль эрх зүйн судалгаа, барилгын салбарын ХХК-н төлөөллүүдтэй ярилцлага хийсэн үр дүнгийн шинжилгээнээс цугларсан өгөгдөл, мэдээллүүдийг ашиглан барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээний өнөөгийн нөхцөл байдал, бизнес процессыг шинжилсний үндсэн дээр үүнд хамаарах процесс бүрийн зураглалыг гаргасан.

Процесс тодорхойлолт гэдэг нь бизнес процессын зураглалын тайлбар баримт бичиг юм. Энэ нь процессын нэр, дугаар, процессын түвшин, процессод оролцогч, процессын зорилго, баримт бичгийн хэрэглэгч, нэр томъёоны тайлбар, хамрах хүрээ, дагалдах бичиг баримт, процесс ашиглалт зэрэг мэдээллийг хамааруулан баримтжуулдаг.

Доор ерөнхий хоёр процессын зураглалыг (барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой заавал авах болон нэмэлтээр авах шаардлагатай) жагсаалтын хамт оруулсан болно.

Процессын зураглал, процессын тодорхойлолтуудыг хавсралт 2-оос дэлгэрэнгүй харна уу.

Зураг 1. Барилгын ажил эхлэхээс дуусах хүртэл заавал авах шаардлагатай зөвшөөрлүүдийн процессын зураглал

Одоогийн түвшин AS-IS шинжилгээ			
1. Ерөнхий мэдээлэл			
Процессын нэр	Барилгын ажил эхлэхээс дуусах хүртэл заавал авах шаардлагатай зөвшөөрлүүд	Процессын дугаар #1	
Зорилго	Барилга барих зөвшөөрөл авах зорилготой.		
Процессын хариуцагч	Хот байгуулалт хөгжлийн газар, УСУГ, УБЦТС, УБДС, МХС, Онцгой байдлын газар, Мэргэжлийн хяналтын газар, Барилгын хөгжлийн төв, Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт зохицуулалтын газар,		
Мэдээллийн систем	www.e-mongolia.mn , https://dulaan.mn/ , http://www.icn.mn/mn , http://usug.ub.gov.mn/ , http://www.tog.mn/		
2. Процессын үйл явцууд			
№	Оролцогч	Үйл явцын тайлбар	Асуудал болон эрсдэл
01.01	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт хөгжлийн газар	Дахин төлөвлөлтийн байршилд барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах-Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар	Хүсэлт өгч байгаа иргэд, ААН-үүд баримт бичгийн талаарх мэдээлэл дутмаг байдаг. Баримт бичгээ дутуу авч ирдэг, буруу байна солиод зөв баримт бичиг авч ир гэхэд дахиад л өнөөх буруу баримт бичгээ авч ирдэг. Энэ нь хугацаа алдах, буцаагдах хамгийн гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.02	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт хөгжлийн газар	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах-Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар	Хүсэлт өгч байгаа иргэд, ААН-үүд баримт бичгийн талаарх мэдээлэл дутмаг байдаг. Баримт бичгээ дутуу авч ирдэг, буруу байна солиод зөв баримт бичиг авч ир гэхэд дахиад л өнөөх буруу баримт

			бичгээ авч ирдэг. Энэ нь хугацаа алдах, буцаагдах хамгийн гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.03	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт хөгжлийн газар	Барилгажсан хэсэгт барилга барих хүсэлт гаргах-Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар	www.e-mongolia.mn -р өгсөн хүсэлт бичиг баримтаа дутуу өгдөг, attachment хийхдээ буруу бичиг баримт хийгээд хүсэлтээ явуулдаг. Бичиг баримтаа андуурч илгээх тохиолдол их. Энэ нь хүсэлт буцаагдах, хугацаа уртсах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.04	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт хөгжлийн газар	Барилга, байгууламжийн загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ, Тохижилтын ажлын загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ	ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна. Хүсэлт өгч байгаа иргэд, ААН-үүд баримт бичгийн талаарх мэдээлэл дутмаг байдаг. Баримт бичгээ дутуу авч ирдэг, буруу байна солиод зөв баримт бичиг авч ир гэхэд дахиад л өнөөх буруу баримт бичгээ авч ирдэг. Энэ нь хугацаа алдах, буцаагдах хамгийн гол шалтгаан болдог.
01.05	Иргэн, ААН, УБДС	Дулааны техникийн нөхцөл олгох	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.06	Иргэн, ААН, УБЦТС	УБЦТС-ын техникийн нөхцөл олгох	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд

			мэдээлэл ил тод биш байна.
01.07	Иргэн, ААН, МХС	Мэдээлэл сүлжээ Техникийн олгох	холбооны ТӨХК- нөхцөл
01.08	Иргэн, ААН, УСУГ	Шинээр барилгад барилгад цэвэр, усны техникийн олгох	баригдах бохир нөхцөл
01.09	Иргэн, ААН, УСУГ	Гэр шугамнаас шугамнаас цэвэр, усны техникийн олгох	хорооллын бохир нөхцөл
01.10	Иргэн, ААН, Онцгой байдлын газар	Галын хяналтын хяналтын дүгнэлт авах	техникийн
01.11	Иргэн, ААН, Мэргэжлийн хяналтын газар	Эрүүл ахуйн дүгнэлт авах	хяналтын
01.12	Иргэн, ААН, Барилгын хөгжлийн төв	Барилгын зураг магадлал хийлгэх	төсөлд
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
			Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.

			гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.13	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилга, байгууламжийн тэг тэнхлэгийн акт болон тоон мэдээллийг хот байгуулалтын мэдээллийн санд бүртгэх үйлчилгээ	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.14	Иргэн, ААН, Барилга хот байгуулалтын яам	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн гэрчилгээ авах /ЦАХИЛГААН, БАРИЛГА/	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.15	Иргэн, ААН, УБДС	Шугам, тоноглол, холболт хийх зөвшөөрөл олгох	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.16	Иргэн, ААН, УБДС	Техникийн шаардлага хангасан баримт бичгийн дулааны гэрээ хийх	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.17	Иргэн, ААН, УБЦТС	Цахилгаан- Хүчдэл залгах зөвшөөрөл олгох	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.

01.18	Иргэн, ААН, УБЦТС	Хүлээлгэж өгөх /Кабель шугам, дэд станц, хэрэглэгч/	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.19	Иргэн, ААН, МХС	Төвийн Мэдээлэл холбооны сүлжээ шугамд холбогдох зөвшөөрлийг олгох	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.20	Иргэн, ААН, МХС	Мэдээлэл холбооны сүлжээний- Холболтын гэрээ хийх	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.21	Иргэн, ААН, Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт зохицуулалтын газар	Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулахаар хүсэлт гаргах	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.22	Иргэн, ААН, Архивын ерөнхий газар	Архивт хүлээлгэн өгөх	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.23	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Гүйцэтгэлийн байр зүйн зургийг хот байгуулалтын байр зүйн мэдээллийн санд бүртгэх	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш

			байна.
01.24	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Шинэ барилгад /барилга барих зөвшөөрөл авсан байх/	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.25	Иргэн, ААН, Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Зуслангийн барилгад	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.
01.26	Иргэн, ААН, Мэргэжлийн хяналтын газар	Ашиглаж байгаа барилга байгууламжийг паспортжуулах	Баримт бичгээ дутуу бүрдүүлж өгдөг. Энэ нь буцаагдах, хугацаа алдах гол шалтгаан болдог. ААН болон иргэдэд мэдээлэл ил тод биш байна.

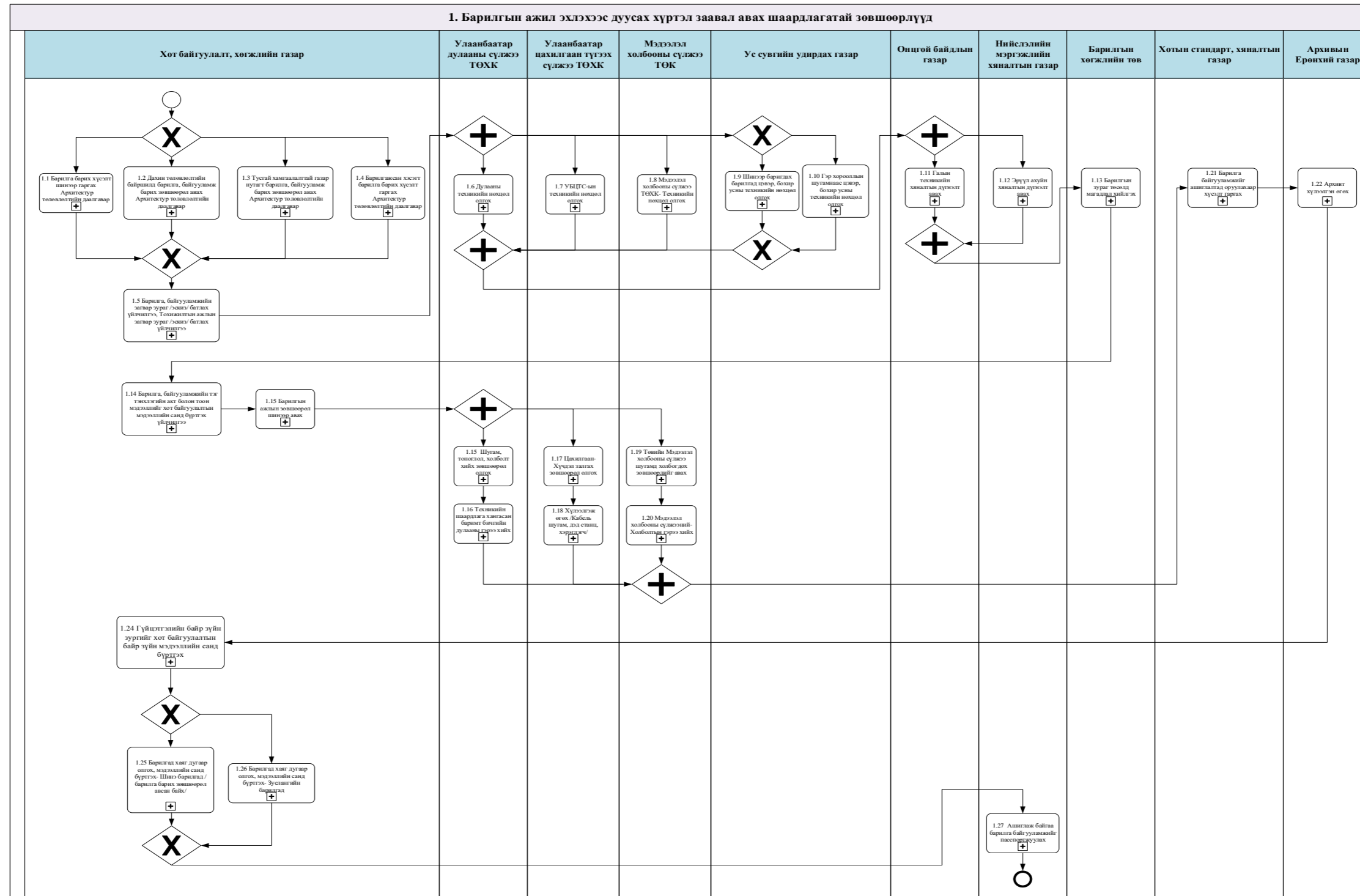
Хүснэгт 11. Барилгын ажил эхлэхээс дуусах хүртэл заавал авах шаардлагатай зөвшөөрлүүдийн жагсаалт

Процессын Дугаарлалт	Процессын нэр	Файлын нэр
1.1	Дахин төлөвлөлтийн байршилд барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах	1.1
1.2	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт барилга, байгууламж барих зөвшөөрөл авах	1.2
1.3	Барилгажсан хэсэгт барилга барих хүсэлт гаргах	1.3
1.4	Барилга, байгууламжийн загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ, Тохижилтын ажлын загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ	1.4
1.5	Дулааны техникийн нөхцөл авах	1.5
1.6	УБЦТС-ын техникийн нөхцөл авах	1.6

1.7	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК- Техникийн нөхцөл авах	1.7
1.8	Шинэ баригдах барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох	1.8
1.9	Гэр хорооллын шугамнаас цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох	1.9
1.10	Галын техникийн хяналтын дүгнэлт авах	1.10
1.11	Эрүүл ахуйн хяналтын дүгнэлт	1.11
1.12	Барилгын зураг төсөлд магадлал хийлгэх	1.12
1.13	Барилга, байгууламжийн тэг тэнхлэгийн акт болон тоон мэдээллийг хот байгуулалтын мэдээллийн санд бүртгэх үйлчилгээ	1.13
1.14	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн гэрчилгээ авах ЦАХИЛГААН,БАРИЛГА	1.14
1.15	Шугам, тоноглол, холболт хийх зөвшөөрөл олгох	1.15
1.16	Техникийн шаардлага хангасан баримт бичгийн дулааны гэрээ хийх	1.16
1.17	Цахилгаан- Хүчдэл залгах зөвшөөрөл олгох	1.17
1.18	Хүлээлгэж өгөх /Кабель шугам, дэд станц, хэрэглэгч/	1.18
1.19	Төвийн Мэдээлэл холбооны сүлжээ шугамд холбогдох зөвшөөрөл олгох	1.19
1.2	Мэдээлэл холбооны сүлжээний- Холболтын гэрээ хийх	1.2
1.21	Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулахаар хүсэлт гаргах	1.21
1.22	Архивт хүлээлгэн өгөх	1.22
1.23	Гүйцэтгэлийн байр зүйн зургийг хот байгуулалтын байр зүйн мэдээллийн санд бүртгэх	1.23
1.24	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Шинэ барилгад /барилга барих зөвшөөрөл авсан байх/	1.24
1.25	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Зуслангийн барилгад	1.25
1.26	Ашиглаж байгаа барилга байгууламжийг паспортжуулах	1.26

Барилга барихаас дуусах хүртэл төрийн байгууллагаас заавал шаардлагатай 26 процессын зураглалын жагсаалт.

Зураг 2. Ерөнхий процессын зураглал (Байгууллагаар ангилан зурсан)

Дээрх процессын зураглал нь заавал авах шаардлагатай үйлчилгээнүүдийг байгууллагаар нь ялган зурсан байгаа нь. Ингэж ялгаж зурснаар байгууллага тус бүрээс ямар үйлчилгээ ямар дарааллаар авч байгаа нь илүү ойлгомжтой харагдана.

Зураг 3. Барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээний процессын зураглал

2.Барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээ											
Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар				Ус Сувгийн Удирдах Газар		Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК		Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	
Phase	2.1 Барилгын ажлын зөвшөөрлийн хугацаа сунгуулах ☒	2.2 Барилгын ажлын зөвшөөрөлд нэмэлт өөрчлөлт оруулах ☒	2.3 Барилга байгууламжийн буулгах ажлын зөвшөөрөл авах ☒	2.4 Гудамж, талбайд нэр өгөх, нэрэмжит болгох ажлыг зохион байгуулах ☒	2.21 Цэвэр, бохир усны шугамын тодруулга хийх ☒	2.22 Техникийн нөхцөлийн цэвэр, бохир усны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл олгох ☒	2.28 Техникийн нөхцөл сунгах (цахилгаан) ☒	2.29 Техникийн нөхцөл нэр шилжүүлэх (цахилгаан) ☒	2.36 Техникийн нөхцөл сунгах (дулаан) ☒	2.39 Техникийн нөхцөл сунгах (мэдээлэл холбооны сүлжээ) ☒	2.40 Иргэн ААН-с барилгатай холбоотой өргөдөл гомдол хүлээн авах ☒
	2.5 Архивын лавлагаа олгох ☒	2.6 Гадна тохижилтын ажлын загвар зураг батлах үйлчилгээ ☒	2.7 Гадна зар сурталчилгааны байгууламжийн загвар зураг батлах ☒	2.8 Инженерийн шугам сүлжээний зурган мэдээллээр үйлдэх ☒	2.23 Техникийн нөхцөл сунгах (ус) ☒	2.24 Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх ☒	2.30 Техникийн нөхцөл нөхөн авах (цахилгаан) ☒	2.31 Техникийн нөхцөлийн зориулалт өөрчлөх (цахилгаан) ☒	2.37 Дулааны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл авах ☒		2.41 Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх ☒
	2.9 Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт иргэн хуулийн этгээдийн санаачлагаар авто зогсоол төлөвлөх хүсэлт ☒	2.10 Инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ /үерийн далан суваг, хөрсний ус/-ний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлдөх үйлчилгээ ☒	2.11 Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлдөх үйлчилгээ ☒	2.12 Дулаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлдөх үйлчилгээ ☒	2.25 Хуучин барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох ☒	2.26 Барилгын түр усны зөвшөөрөл олгох ☒	2.32 Техникийн нөхцөлийн холболтын цэг өөрчлөх, хүчин чадал өөрчлөх, хэрэглэгчийн зэрэглэл нэмэх, техникийн нөхцөлөөс салгах хуваах (цахилгаан) ☒	2.33 Цахилгаан дэд станцын зураг хийлгэх ☒	2.38 Барилгын дулааны зөвшөөрөл авах ☒		2.42 Ачаа ачих краны зөвшөөрөл авах ☒
	2.13 Цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлдөх үйлчилгээ ☒	2.14 Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлдөх үйлчилгээ ☒	2.15 Барилга, байгууламжийн Архитектур төлөвлөлтийн даалгаврын схем зургийн эргэлтийн цэгийн солбицол өөрчлүүлэх хүсэлт ☒	2.16 Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний зурган мэдээлэл олгох үйлчилгээ ☒	2.27 ХҮА-Холболтын гэрээ хийх ☒		2.34 Цахилгаан дамжуулах шугам шилжүүлэн зөөх техникийн нөхцөл хүсэх ☒	2.35 Барилгын түр цахилгааны зөвшөөрөл олгох ☒			2.43 Барилгын өргүүрийн зөвшөөрөл олгох ☒
	2.17 Нийтийн эдэлбэрийн газрыг иргэн, хуулийн этгээдийн хөрөнгөөх тохижуулах, ашиглах, хамгаалах хүсэлт ☒	2.18 Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Дахин тодорхойлолт олгох ☒	2.19 Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Хуучин барилгад ☒	2.20 Авто зам, замын байгууламж төлөвлөх даалгавар олгох ☒							2.44 Бетон зуурмагийн шахуургын төхөөрөмжийн зөвшөөрөл олгох ☒
										2.45 Ашиглалтанд орсны дараа Лифт, эскалаторыг ашиглах зөвшөөрөл олгох ☒	

Барилга барихаас дуусах хүртэл төрийн байгууллагаас шаардлагатай тохиолдолд буюу нэмэлтээр авч болох 45 процессын зураглалын жагсаалт

Одоогийн түвшин AS-IS шинжилгээ		
1. Ерөнхий мэдээлэл		
Процессын нэр	Барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээ	Процессын дугаар #2
Зорилго	Барилга барихад зөвшөөрөл авах зорилготой.	
Процессын хариуцагч	Хот байгуулалт хөгжлийн газар, УСУГ, УБЦТС, УБДС, МХС, Мэргэжлийн хяналтын газар	
Мэдээллийн систем	www.e-mongolia.mn , https://dulaan.mn/ , http://www.icn.mn/mn , http://usug.ub.gov.mn/ , http://www.tog.mn/	
2. Процессын үйл явцууд		
№	Оролцогч	Үйл явцын тайлбар
02.01	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн хугацаа сунгуулах
02.02	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгын ажлын зөвшөөрөлд нэмэлт өөрчлөлт оруулах
02.03	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилга байгууламжийн буулгах ажлын зөвшөөрөл авах
02.04	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Гудамж, талбайд нэр өгөх, нэрэмжит болгох ажлыг зохион байгуулах

02.05	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Архивын лавлагаа олгох үйлчилгээ
02.06	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Гадна тохижилтын ажлын загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ,
02.07	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Гадна зар сурталчилгааны байгууламжийн загвар зураг батлах
02.08	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Инженерийн шугам сүлжээний зурган мэдээллээр үйлчлэх
02.09	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт иргэн хуулийн этгээдийн санаачлагаар авто зогсоол төлөвлөх хүсэлт
02.10	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ /үерийн далан суваг, хөрсний ус/-ний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ
02.11	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ
02.12	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Дулаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ

02.13	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ
02.14	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ
02.15	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилга, байгууламжийн Архитектур төлөвлөлтийн даалгаврын схем зургийн эргэлтийн цэгийн солбицол өөрчлүүлэх хүсэлт
02.16	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний зурган мэдээлэл олгох үйлчилгээ
02.17	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Нийтийн эдэлбэрийн газрыг иргэн, хуулийн этгээдийн хөрөнгөөх тохижуулах, ашиглах, хамгаалах хүсэлт
02.18	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Дахин тодорхойлолт олгох
02.19	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Хуучин барилгад
02.20	Иргэн/ААН, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Авто зам, замын байгууламж төлөвлөх даалгавар олгох

02.21	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Цэвэр, бохир усны шугамын тодруулга хийх
02.22	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Техникийн нөхцөлийн цэвэр, бохир усны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл олгох
02.23	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Техникийн нөхцөл сунгах (ус)
02.24	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх
02.25	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Хуучин барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох
02.26	Иргэн/ААН, Ус Сувгийн Удирдах Газар	Барилгын түр усны зөвшөөрөл олгох
02.27	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	ХҮА-Холболтын гэрээ хийх
02.28	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөл сунгах (цахилгаан)
02.29	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөл нэр шилжүүлэх (цахилгаан)
02.30	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөл нөхөн авах (цахилгаан)

02.31	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөлийн зориулалт өөрчлөх (цахилгаан)
02.32	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөлийн холболтын цэг өөрчлөх, хүчин чадал өөрчлөх, хэрэглэгчийн зэрэглэл нэмэх, техникийн нөхцөлөөс салгах хуваах (цахилгаан)
02.33	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Цахилгаан дэд станцын зураг хийлгэх (Тухайн байгууллага нь системжсэн учраас процессын зураглал нь дэлгэрүүлж зураагүй болно)
02.34	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Цахилгаан дамжуулах шугам шилжүүлэн зөөх техникийн нөхцөл хүсэх
02.35	Иргэн/ААН, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	Барилгын түр цахилгааны зөвшөөрөл олгох
02.36	Иргэн/ААН, Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөл сунгах (дулаан)
02.37	Иргэн/ААН, Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	Дулааны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл авах
02.38	Иргэн/ААН, Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	Барилгын дулааны зөвшөөрөл авах
02.39	Иргэн/ААН, Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК	Техникийн нөхцөл сунгах (мэдээлэл холбооны сүлжээ)
02.40	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Иргэн ААН-с барилгатай холбоотой өргөдөл гомдол хүлээн авах

02.41	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх
02.42	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Ачаа ачих краны зөвшөөрөл авах
02.43	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Барилгын өргүүрийн зөвшөөрөл олгох
02.44	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Бетон зуурмагийн шахуургын төхөөрөмжийн зөвшөөрөл олгох
02.45	Иргэн/ААН, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Ашиглалтанд орсны дараа Лифт, эскалаторыг ашиглах зөвшөөрөл олгох

Хүснэгт 13. Барилга байгууламжийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүдийн жагсаалт

Процессын дугаарлалт	Процессын нэр	Файлын нэр
2.1	Барилгын ажлын зөвшөөрлийн хугацаа сунгуулах	2.1
2.2	Барилгын ажлын зөвшөөрөлд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	2.2
2.3	Барилга байгууламжийн буулгах ажлын зөвшөөрөл авах	2.3
2.4	Гудамж, талбайд нэр өгөх, нэрэмжит болгох ажлыг зохион байгуулах	2.4
2.5	Архивын лавлагаа олгох үйлчилгээ	2.5
2.6	Гадна тохижилтын ажлын загвар зураг /эскиз/ батлах үйлчилгээ,	2.6
2.7	Гадна зар сурталчилгааны байгууламжийн загвар зураг батлах	2.7

2.8	Инженерийн шугам сүлжээний зурган мэдээллээр үйлчлэх	2.8
2.9	Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт иргэн хуулийн этгээдийн санаачлагаар авто зогсоол төлөвлөх хүсэлт	2.9
2.10	Инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ /үерийн далан суваг, хөрсний ус/-ний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	2.10
2.11	Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	2.11
2.12	Дулаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	2.12
2.13	Цахилгаан хангамжийн шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	2.13
2.14	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний трасс зөвшилцөх, зөвшөөрөлцөх үйлчилгээ	2.14
2.15	Барилга, байгууламжийн Архитектур төлөвлөлтийн даалгаврын схем зургийн эргэлтийн цэгийн солбицол өөрчлүүлэх хүсэлт	2.15
2.16	Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний зурган мэдээлэл олгох үйлчилгээ	2.16
2.17	Нийтийн эдэлбэрийн газрыг иргэн, хуулийн этгээдийн хөрөнгөөх тохижуулах, ашиглах, хамгаалах хүсэлт	2.17
2.18	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Дахин тодорхойлолт олгох	2.18
2.19	Барилгад хаяг дугаар олгох, мэдээллийн санд бүртгэх- Хуучин барилгад	2.19
2.20	Авто зам, замын байгууламж төлөвлөх даалгавар олгох	2.20
2.21	Цэвэр, бохир усны шугамын тодруулга хийх	2.21
2.22	Техникийн нөхцөлийн цэвэр, бохир усны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл олгох	2.22

2.23	Техникийн нөхцөл сунгах (ус)	2.23
2.24	Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх	2.24
2.25	Хуучин барилгад цэвэр, бохир усны техникийн нөхцөл олгох	2.25
2.26	Барилгын түр усны зөвшөөрөл олгох	2.26
2.27	ХҮА-Холболтын гэрээ хийх	2.27
2.28	Техникийн нөхцөл сунгах (цахилгаан)	2.28
2.29	Техникийн нөхцөл нэр шилжүүлэх (цахилгаан)	2.29
2.30	Техникийн нөхцөл нөхөн авах (цахилгаан)	2.30
2.31	Техникийн нөхцөлийн зориулалт өөрчлөх (цахилгаан)	2.31
2.32	Техникийн нөхцөлийн холболтын цэг өөрчлөх, хүчин чадал өөрчлөх, хэрэглэгчийн зэрэглэл нэмэх, техникийн нөхцөлөөс салгах хуваах (цахилгаан)	2.32
2.33	Зурагдаагүй Цахилгаан дэд станцын зураг хийлгэх	
2.34	Цахилгаан дамжуулах шугам шилжүүлэн зөөх техникийн нөхцөл хүсэх	2.34
2.35	Барилгын түр цахилгааны зөвшөөрөл олгох	2.35
2.36	Техникийн нөхцөл сунгах (дулаан)	2.36
2.37	Дулааны шугамын холбох цэг өөрчлөх зөвшөөрөл авах	2.37
2.38	Барилгын дулааны зөвшөөрөл авах	2.38
2.39	Техникийн нөхцөл сунгах (мэдээлэл холбооны сүлжээ)	2.39
2.40	Иргэн ААН-с барилгатай холбоотой өргөдөл гомдол хүлээн авах	2.40
2.41	Ундны усанд лабораторын шинжилгээ хийх	2.41
2.42	Ачаа ачих краны зөвшөөрөл авах	2.42
2.43	Барилгын өргүүрийн зөвшөөрөл олгох	2.43
2.44	Бетон зуурмагийн шахуургын төхөөрөмжийн зөвшөөрөл олгох	2.44
2.45	Ашиглалтанд орсны дараа Лифт, эскалаторыг ашиглах зөвшөөрөл олгох	2.45

№	Байгууллагын нэр	Системтэй эсэх
1	Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	Хөгжүүлэлтийн шатанд явж байгаа - Уулзалтын явцад асуухад хариулсан
2	Ус сувгийн удирдах газар	Хүсэлт өгөхдөө уламжлалтаар өгч хариугаа http://usug.ub.gov.mn/ Веб сайтаар хардаг.
3	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	<p>http://new.tog.mn/#/login энэ системээр хэрэглэгч нэвтэрч хүсэлтээ өгөн шийдвэрлэлтийн явцыг харж болдог.</p> <p>ШИНЭ ХОЛБОЛТЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ахуйн хэрэглээнд ашиглах - Үйлдвэрлэл үйлчилгээнд ашиглах - Цахилгаан дамжуулах шугам, дэд станц зөөх <p>ТЕХНИКИЙН НӨХЦӨЛД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Холболтын цэг өөрчлөх - Салгах, хуваах - Хэрэглэгчийн зэрэглэл нэмэх - Хүчин чадал өөрчлөх - Нэр шилжүүлэх - Зориулалт өөрчлөх - Хугацаа сунгах - Нөхөн авах

<p>4</p>	<p>Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК</p>	<p>ТЕХНИКИЙН НӨХЦӨЛ ОЛГОХ СИСТЕМ</p> <p>http://tn.dulaan.mn/heat/ энэ системээр хэрэглэгч нэвтэрч хүсэлтээ өгөн шийдвэрлэлтийн явцыг харж болдог.</p> <p>Дулааны техникийн нөхцөл</p> <p>1. Бүрдүүлэх материал Бичиг баримт бичгүүдыг заавал бүрдүүлж .pdf хэлбэрээр илгээнэ</p> <p>2. Хүсэлт илгээх заавар 1 Гкал/цаг-аас дээш дулааны ачаалалтай техникийн нөхцөлийн хүсэлтийг сар бүрийн 1-ээс 10-ны өдрийн хооронд хүлээж авна. 1 Гкал/цаг-аас доош дулааны ачаалалтай техникийн нөхцөлийн хүсэлтийг сар бүрийн 1-ээс 15-ны өдрийн хооронд хүлээж авна.</p> <p>3. Хүсэлтийг хүлээн авч шийдвэрлэх явц 1 Гкал/цаг-аас дээш дулааны ачаалалтай техникийн нөхцөлийн хүсэлтийг Эрчим хүчний яамны дулааны техникийн нөхцөл хариуцсан мэргэжилтэн, 1 Гкал/цаг-аас доош дулааны ачаалалтай техникийн нөхцөлийн хүсэлтийг Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК-ийн техникийн нөхцөл хариуцсан инженер материалын бүрдлийг шалган хүлээн авна.</p> <p>Иргэн, хуулийн этгээдийн ирүүлсэн материалын бүрдэл бүрэн, шаардлага хангасан тохиолдолд техникийн нөхцөл хүссэн байршилд төвлөрсөн дулаан хангамжийн сүлжээний чадал, хэрэглэгчид шаардлагатай дулааны ачаалалд үндэслэн тооцооны дүгнэлийг боловсруулж, дулааны техникийн нөхцөл олгох комиссийн хурлаар хэлэлцэн нийтэд ил тод зарлана.</p> <p>4. Шийдвэрлэлтийн явцийг хянах Таны хүсэлтийн хариуг ажлын 14-30 хоногийн хугацаанд цахимаар мэдээллэнэ. Техникийн нөхцөл олголтын системд нэвтрэн орход хэрэглэгчийн илгээсэн хүсэлт дараах байдалтай харагдана. Үүнд хэрэглэгчийн илгээсэн мэдээлэл, УБДС ТӨХК-ийн инженер хүлээн авсан огноо харагдах ба Хүсэлтийг хүлээн авлаа Зөвшөөрсөн Мэдээлэл алдаатай болон буцаагдсан Татгалзсан Хойшлуулсан гэсэн төлвүүдтэй харагдана.</p> <p>5. Техникийн нөхцөл олгох комиссийн шийдвэрийг хүргүүлэх</p>
----------	--	--

		<p>Хүсэлт илгээсэн иргэн, хуулийн этгээд бүртгэлтэй гар утасны дугаар, пин кодоор техникийн нөхцөл олголтын https://tn.dulaan.mn системд нэвтрэн орж харах боломжтой.</p> <p>Мөн хүсэлт техникийн нөхцөл олгох комиссийн хурлаар орж шийдвэрлэгдсэн тохиолдолд хүсэлт илгээсэн хэрэглэгчийн нэрээр хайж харна.</p>
5	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК	<p>http://netcom.mn/mn/service ЦАХИМААР ИЛГЭЭСЭН АЛБАН БИЧГИЙН ЭХ ХУВИЙГ АЖЛЫН 5-10 ХОНОГТ НЭГ ЦЭГҮҮД БОЛОН МЭДЭЭЛЭЛ ХОЛБООНЫ СҮЛЖЭЭ ХХК-ИЙН 2-Р БАЙРАНД ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГЧ ХҮЧИНТЭЙ БОЛДОГ.</p>
6	Онцгой байдлын газар	Уламжлалт
7	Мэргэжлийн хяналтын газар	Уламжлалт
8	Барилгын хөгжлийн төв	<p>https://mcis.gov.mn/main уг системээр Зураг төсөл магадлалын ажлын явцын лавлагааны хүсэлтээ гаргаж болдог.</p> <p>Нэвтрэхийн тулд гэрээний дугаар, захиалагч байгууллагын нэр, мэдээлэл илгээх цахим хаяг оруулах шаардлагатай.</p>
9	Хотын стандарт, хяналтын газар	Системтэй гэхдээ ажилчид нь гар ажиллагаагаар ажилладаг.
10	Архивын Ерөнхий газар	Уламжлалт

5. ДҮГНЭЛТ

Барилга байгууламж барих үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээнүүдийн бизнес процессын өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээнд үндэслэн дараах ерөнхий дүгнэлтүүдийг өгч байна. Үүнд:

- Нэг төрлийн баримт бичгийг давхардуулж их өгдөг:
  - Заавал бүрдүүлж өгөх баримт бичгийн давхардсан тоо 232
  - Шаардлагатай тохиолдолд үйлчилгээ авахад нэмэлтээр бүрдүүлж өгөх баримт бичгийн тоо 262
- Нэг байгууллагын 2 хэлтэст ижил материал өгдөг.
- Иргэд, ААН-д тухайн авах гэж байгаа үйлчилгээнийхээ баримт бичгийг ханаас авах, давхардуулж өгч болох эсэх (давхардуулж өгснөөр хоног хугацаа хожно) талаар мэдээлэл маш дутмаг байдаг. Энэ нь хугацаа алдах, буцаагдах гол шалтгаан болдог.
- Баримт бичгийн ялгааг мэдэхгүй буруу баримт бичиг авч ирэх тохиолдол их байдаг. Хэлээд явуулах үед дахин өөр буруу баримт бичиг авч ирдэг. Үүнд тусалж, зөвлөгөө өгдөг тусдаа мэргэжилтэн хэрэгтэй байдаг.
- Зураг төсөл нь заагдсан хэмжээтэй таардаггүй, ихэнхдээ заагдсан хэмжээнээс том хэмжээнд зургаа зуруулж батлуулсан байдаг. Зураг төсөлд хөндлөнгөөс итгэмжлэгдсэн байгууллага, хүн туслах шаардлагатай байдаг.
- www.e-mongolia.mn -р үйлчилгээ авах үедээ буруу бичиг баримт attachment хийх тохиолдол их байдаг. Орж байгаа файлыг зөв эсэхийг шалгах боломж байдаггүй тул хугацаа алдах, буцаагдах гол шалтгаан болдог.
- Барилга барьж эхлэхээс дуусах хүртэл авах зөвшөөрлүүдээ давхардуулж өгөх болон нэг нэгнээсээ хамаарахгүй зэрэг өгч болох хүсэлтэнд шаардагдах хугацаа хамгийн багадаа 94 хоног байна. Харин үүнийг мэдэхгүй нэг нэгээр нь хүсэлтээ өгч байгаа иргэн, ААН тухайн хүсэлтүүдийг авахад хамгийн ихдээ 122 хоног зарцуулж байна.
- Зөвшөөрлөө өгөөд авч байхад өмнөх зөвшөөрлийн хугацаа нь дуусаад дахиад авах хэрэг гардаг.
- Техникийн нөхцөл сунгуулахад шинээр авч байгаатай адил бүх баримт бичгээ дахин бүрдүүлж өгдөг.

- Бүрдүүлэх баримт бичгийн бүрдэлийг хайж олоход төвөгтэй. Заавал очиж мэдээлэл авах шаардлагатай.

№	Байгууллагын нэр	Асуудлууд болон эрсдлүүд
1	Хот байгуулалт, хөгжлийн газар	<ul style="list-style-type: none"> - Зөвшөөрлөө аваагүй байхдаа барилгаа бариад эхэлсэн байдаг. - Уламжлалтаар өгч байгаа хүсэлтүүдийг бичиг хэргийн ажилтан өгч байх үед нь хянаад дутуу бол тайлбарлаж дутуу бичиг баримтыг авч ирүүлж цаашаа илгээдэг, харин цахимаар хүсэлт өгч байгаа үед бичиг баримтаа ялгахгүй өөр зураг, албан бичиг явуулдаг тохиолдол маш их байдаг. - Зураг төсөл нь заагдсан хэмжээтэй таардаггүй, ихэнхдээ заагдсан хэмжээнээс том хэмжээнд зургаа зуруулж батлуулсан байдаг. Зураг төсөлд хөндлөнгөөс итгэмжлэгдсэн байгууллага, хүн туслах шаардлагатай байдаг. - www.e-mongolia.mn -р үйлчилгээ авах үедээ буруу бичиг баримт attachment хийх тохиолдол их байдаг. Орж байгаа файлыг зөв эсэхийг шалгах боломж байдаггүй тул хугацаа алдах, буцаагдах гол шалтгаан болдог.
2	Ус сувгийн удирдах газар	<ul style="list-style-type: none"> -Техникийн нөхцөл нэг хурал дээр 100-200 хүсэлт орж ирдэг. - Хурлаас шийдвэр гарсан протокол хөтөлдөг. Нэг дор шууд шийдвэрлэдэг болохоор шөнө хүртэл суудаг. - E Mongolia-Материал нь шаардлага хангадаггүй хүмүүс бүрэн гүйцэт бичиг баримтаа хийдэггүй, Хугацаа алддаг. Үүний оронд НҮНТ дээр очоод бичиг баримтаа маш сайн бүрдүүлээд өгөхөд тэр нь цаг хугацаа алдахгүй, амар байдаг. E-Mongolia-аар дамжуулаад өгөх ямар ч нөхцөл байдаггүй. - Уламжлалтаар өгч байгаа хүсэлтүүдийг бичиг хэргийн ажилтан өгч байх үед нь хянаад дутуу бол тайлбарлаж дутуу бичиг баримтыг авч ирүүлж цаашаа илгээдэг, харин цахимаар хүсэлт өгч байгаа үед бичиг баримтаа ялгахгүй өөр зураг, албан бичиг явуулдаг тохиолдол маш их байдаг.
3	Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК	<ul style="list-style-type: none"> -Ажлын ачаалал их, олон шат дамжлагаар явдаг -2019 оноос системд холбогдсон. -Үйл ажиллагааныхаа тэмдэглэл хийж чаддаггүй.
4	Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК	<ul style="list-style-type: none"> -Ажлын ачаалал их, олон шат дамжлагаар явдаг -Боломжтой хүчин чадлын нөөц хүрэлцээтэй юу, тухайн барилга байгууламжид ойрхон байгаа байршилд байна уу? гэсэн асуудал байдаг. -АТД даалгавар дулааны сүлжээ дээр буруу гарч ирдэг. Жишээ нь: Барилга баригдаад айлууд нүүж ороход дулааны шугам байхгүй учраас орж чаддаггүй.
5	Мэдээлэл холбооны сүлжээ ТӨХК	
6	Онцгой байдлын газар	
7	Мэргэжлийн хяналтын газар	<ul style="list-style-type: none"> - Хот төлөвлөлтийн дэд бүтэц сайн байдаггүй. Хотоос бусад газар ус, дулаан, цахилгааны шугамын төлөвлөлт байдаггүй. - Барилгын ажлын зөвшөөрлөө ямар нэгэн байдлаар гаргаад зөвшөөрлөө нэхдэг. - Барилын төлөвлөлтөөсөө эхлээд буруу явдаг. Барилгын ажлыг

		шууд зогсооход эрх зүйн талаасаа энэ нь өөрөө болдоггүй. - Хот төлөвлөлтийн зөвшөөрлүүдийн өмнө нь хяналт шалгалт тавих хэрэгтэй байдаг ч дараа нь хяналт шалгалт тавигдаад тогтолцооны асуудал гарч ирдэг.
8	Барилгын хөгжлийн төв	
9	Хотын стандарт, хяналтын газар	-Ажлын ачаалал их, олон шат дамжлагаар явдаг -Бүх ажлаа гараар шивж оруулдаг -E-Mongolia ирсэн/ААН хүсэлт гаргахад баримт бичгүүд шаардлага хангадаггүй. ААН-ээс ирэх хүсэлтэнд иргэн өөрийн нэрээр ирүүлдэг. Шийдвэр гаргах боломжгүй байдаг. -Шүүлт хийх боломж байдаггүй -Бүх мэдээллээ excel файл руу оруулдаг.
10	Архивын Ерөнхий газар	- Иргэн, ААН баримт бичгийн бүрдүүлж өгөхдөө эх хувиар нь өгөх баримт бичгийн хуулбар хувийг нь өгөх тохиолдол их байдаг. -Тухайн иргэн, аж ахуйн нэгж нь холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлэх явцад баримт бичгийн стандартыг мөрдөхгүй байх, бичиг баримт боловсруулах чадамж дутагдалтай шалтгаанаас үүдэн буруу хийж ирэх явдал гардаг нь процессын хувьд буцаах, дахиж зөвлөгөө өгч явуулахаас өөр аргагүй байлад хүргэдэг. -Улсын комиссын дүгнэлт, хурлын тэмдэглэл баталгаажиж иргэн, аж ахуйн нэгжид осчоны дараа манай архивт тухайн баримтын 1 хувийг иргэн, аж ахуйн нэгж авч ирж хүлээлгэн өгөх процесс удаашрах, авч ирж өгөхгүй байх тохиолдол гардаг. /хамгийн чухал бичиг баримтаа архивт өгөхгүй байна гэсэн үг/.

Өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ болон ярилцлагын үр дүнд тодорхой асуудлуудыг шийдвэрлэсний үндсэн дээр барилга барихтай холбоотой үйлчилгээнүүдийн давхардсан баримт бичгүүдийн тоог багасгах, үйлчилгээ авах шат дарааллыг цахимжуулах, хоногийн тоог багасгах шийдэл гарч ирж байна. Үүнийг “ТО-ВЕ” (ирээдүйд байж болох боломжит) загварын шийдлийн тайлан дээрээс дэлгэрэнгүй уншина уу.

НИСЭЛЭЙН ЗАСАГ ДАХИЙ ОЮУЛНӨТӨЧ ХЭВИЙНЭ

Хавсралт 1

